

Andrea Camilleri
**Una escletxa
de llum**

Traducció de Pau Vidal

edicions

62

ANDREA CAMILLERI

Una escletxa de llum

Traducció de Pau Vidal

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *Una lama di luce*
© 2012 Sellerio Editore, Palerm

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).

Tots els drets reservats.

Primera edició: abril del 2015

© de la traducció: Pau Vidal Gavilán, 2015

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.

Pedro i Pons, 9-11, 08034 Barcelona

info@grup62.com

grup62.com

Fotocomposició: Víctor Igual

Imprès a Romanyà Valls

DIPÒSIT LEGAL: B. 4.233-2015

ISBN: 978-84-297-7219-7

U

Des de les primeres clarors de l'alba ja es veia venir que es preparava un matí voluble i capritxós. Per això, per pur contagi, aquell dia el comportament d'en Montalbano seria, pel cap baix, inestable. En aquests casos el més aconsellable era tractar com menys gent millor.

A mesura que passaven els anys més sensible se li feia l'humor a les variacions climàtiques, de la mateixa manera que els canvis en la humitat afecten el mal d'ossos dels vells. I cada vegada li costava més de controlar-se, de dissimular els excessos de joia o de mala lluna.

En l'estona que havia trigat a arribar de casa seva, a Marinella, fins al veïnat de Casuzza, una quinzena de quilòmetres mal comptats però, això sí, per camins de carro per on sovint el cotxe passava ben just, el cel havia canviat del to rosa clar del primer moment al gris, després a un blau cel esvaït i finalment a un blanquinós emboirat que difuminava els contorns i confonia la vista.

La trucada s'havia produït a les vuit del matí, just quan estava a punt de sortir de la dutxa. S'havia llevat tard perquè aquell dia no havia d'anar a treballar.

Va rondinar perquè no hi comptava gens, amb el telèfon. Qui devia tenir ganes de tocar-li la pera?

Oficialment a comissaria no hi havia d'haver ningú, descomptant l'encarregat de la centraleta, perquè es tractava d'un dia especial per a la vila de Vigata.

Especial pel fet que el senyor en ministre d'Interior, de tornada de la visita que havia fet a l'illa de Lampedusa, on als centres d'acollida (sí, no era cap acudit, en deien d'aquesta manera) per a immigrants ja no hi cabia ni tan sols un nadó, i hi estaven més estrets que una llauna de sardines, havia manifestat la intenció d'inspeccionar els campaments d'emergència muntats a Vigata. Que per la seva banda també eren plens com un ou, amb l'agreujant que els pobres desgraciats que s'hi estaven havien de dormir a terra i fer les seves necessitats a l'aire lliure.

Per això el senyor en comandant Bonetti-Alderighi havia disposat la mobilització general tant de la comandància de Montelusa com de la comissaria de Vigata a fi de blindar el trajecte que recorreria l'alt càrrec i així estalviar a ses dignes orelles xiulades, petarrells i mecàsums (en burocratès, protestes) de la població i que rebés solament els aplaudiments dels quatre desgraciats llogats per a l'avi-mentesa.

Sense rumiar-s'ho gens, en Montalbano havia carregat el mort a en Mimí Augello i ho havia aprofitat per agafar-se mitja jornada d'assumptes propis. Si només de veure'l per televisió, el senyor en ministre, a en Montalbano ja li venien basques, no volia ni pensar què seria tenir-lo a davant personalment en persona.

Tot plegat sempre amb el benentès que, per causa del respecte degut a un membre del govern, ni al poble ni a la rodalia es produïssin assassinats ni altres fets delictius. Estava segur que l'hampa local no cometria la indelicadesa de torbar el goig d'una jornada com aquella.

O sigui que qui podia ser que trucava?

Va decidir no contestar, però el telèfon, després d'un silenci momentani, hi va tornar.

I si era la Lívia? I si li havia de dir res d'important? No, no tenia escapatòria, havia de despenjar.

—Cominsari, que hi sou? Catarella sum.

Colló, ara en Catarella parlava en llatí? Què estava passant? Que potser s'acostava la fi del món? Segur que no l'havia entès bé.

—Què dius?

—Que sóc en Catarella.

Respirà alleujat. No l'havia entès bé. La fi del món no era tan a prop.

—Què mana?

—Menstre, per abans que res us aviso que la cosa va per llarga.

Va estirar el peu per acostar-se una cadira i s'hi assegüé.

—Estic preparat.

—Entensos. Aquest matí, havent-me presentat un servidor a disposició del senyor Augello en tant que hi havia l'expectança de l'helipòter que portava el senyor en ministre...

—Que ja ha arribat?

—No ho sé, menstre. Ignoreixo la circumstància.

—Com és això?

—Doncs pel motiu que no sóc a l'indret.

—I on ets?

—En un altre indret nomenat veïnat de Casuzza, cominsari, situat prop de l'antic pas a nivell que hi ha a...

—Ja sé on para el veïnat de Casuzza. I es pot saber què hi fas, aquí?

—Demano compressió i perdonança, però és que si em talleu contínuament amb intrusions jo...

—Tens raó, perdona.

—Doncs deia que en un moment donat l'esmentat senyor Augello ha rebut una trucada des de la nostra centralita que no era jo sinó el meu substituent l'agent Michele Filippazzo atès que l'esmentat s'havia retorçat un peu i...

—Perdona'm, l'esmentat qui? El senyor Augello o en Filippazzo?

Es va posar a tremolar. Perquè si el lesionat era l'Augello volia dir que li tocava a ell, d'anar a rebre el ministre.

—En Filippazzo, menstre, el quin mateix, com que no podia emprar servei hiperactiu, l'ha passada a en Fazio, el qual, un cop sentida l'esmentada, m'ha dit que deixés estar l'expectació de l'helipòter i em presentés amb emergència al veïnat de Casuzza. El qual...

En Montalbano ja es veia venir tot el matí al telèfon, mirant d'entendre la pel·lícula.

—Catarella, saps què?, fem una cosa. M'informo un moment i d'aquí a cinc minuts torno a trucar.

—Però mentrestant l'immòbil l'haig de tenir engegant o el pago?

—Apaga'l, apaga'l.

Trucà a en Fazio, que va contestar de seguida.

—Ja ha arribat el ministre?

—No encara.

—M'ha trucat en Catarella però t'asseguro que no he entès res de res.

—Ja l'hi explico jo. Resulta que ens ha trucat un pagès dient que havia trobat una caixa de morts mentre feinejava.

—Plena o buida?

—No ho he entès, se sentia molt malament.

—Com és que hi has enviat en Catarella?

—Perquè no m'ha semblat cosa de gaire compromís.

Va donar les gràcies a en Fazio i tornà a trucar a en Catarella.

—La caixa de morts és ocupada o no?

—Menstre, l'alludida caixa mortal es presenta amb la tapa tapada i per tant en conseqüència el contingut de l'esmentada mateixa resulta invisible.

—I no l'has destapada?

—No, i ara, atès que no he rebut ordenació al respecte quant pel que fa al destapament. Si em doneu l'ordre d'obrir-la jo l'obro. Però igualment serà inútil.

—Per què ho dius?

—Perquè sí que hi ha un algú a dins.

—I com ho saps?

—Perquè el pagès llaurador que alhora és el propietari del terreny on es troba localitzada l'alludida esmentada i que respon al nom d'Annibale Lococo i que és aquí al meu costat, ja l'havia destapada una mica prou per veure que la caixa resultava figurant ocupada.

—Per qui?

—Per un cadàver de mort, menstre.

Cosa que volia dir que, contràriament al parer d'en Fazio, l'afer sí que era de compromís.

—Molt bé, doncs espera'm que ara vinc.

Per això no li havia quedat més remei que engegar quatre mecàsums, agafar el cotxe i posar-se en marxa.

El taüt era dels barats, dels que només hi enterren els pobres de solemnitat. Un d'aquells de fusta sense polir ni envernissar.

La tapa estava posada de qualsevol manera i per un costat en sobresortia un tros de roba de color blanc.

En Montalbano s'ajupí per observar-lo de més a prop. El va agafar amb dos dits i l'estirà una mica, fins que va poder llegir dues inicials brodades a la roba: una B i una A entrelaçades.

El senyor Annibale Lococo, assegut a l'altra punta de caixa, a la banda dels peus, amb l'escopeta al muscle, entretenia l'espera fumant. Era un cinquantí magre i rostit pel sol.

En Catarella, a un pas de distància però a peu dret, en posició de fermes, era incapaç de badar boca, de tan emocionat com estava pel fet d'estar solucionant un cas al costat del comissari.

Tot al voltant, un paisatge erm, amb més rocs que no pas terra, quatre arbres escadussers i malnodrits per culpa de l'atàvica manca d'aigua, savina aquí i allà i grans mates d'herba silvestre. Un quilòmetre enllà es dreçava una casa petita i solitària, tal vegada la que donava nom al veïnat.

Molt a prop de la caixa, marcades damunt la pols que un dia havia estat terra de conreu, es distingien clarament les roderes d'una furgoneta i les petjades de dues persones.

—És de vostè aquest camp? —preguntà en Montalbano a en Lococo.

—Quin camp? —contestà, sorprès, l'altre.

—Aquest on som ara.

—Ah, això. I vostè en diu camp, d'això?

—Que no hi planta res?

Abans de contestar, el pagès el tornà a mirar, s'aixecà la gorra, es gratà la clepsa, es tragué el toscà de la boca, es-

copí a terra amb menyspreu i es tornà a ficar el mig cigar entre els llavis.

—No, no res. Què putes voleu que hi planti, si aquí no hi creix ben re de re? És una terra condemnada. Però sí que hi vinc a caçar, això sí. Hi ha ple de llebres.

—La caixa l'ha trobada vostè?

—Sissenyor.

—Quan?

—Avui dematí cap a quarts de set. Els hai trucat de seguida amb l'andròmina.

—I ahir vespre no hi va passar, per aquí?

—Nossenyor, feia tres dies que poc que hi passava.

—O sigui que no sap quant fa que hi és?

—Justa.

—Ha mirat què hi ha?

—Ja ho crec. Que no ho hauríeu fet, vós? M'hai fixat que la tapa no estava collada i l'hai alçada un parei de dits. Hi ha un mort tapat amb una flassada.

—Digui'm la veritat, oi que l'ha mirat?

—Sissenyor.

—I és home o dona?

—Home.

—L'ha reconegut?

—No.

—Se li acut per quin motiu el poden haver deixat en un camp de la seva propietat?

—Si tingués tanta fantasia poc que faria aquesta feina.

Semblava dir la veritat.

—Entesos. Ara, si em fa el favor d'aixecar-se, la destaparem. Catarella!

En Catarella s'ajupí al costat de la caixa i n'alçà una

mica la tapa. Però immediatament va girar el cap de costat i va fer una ganyota.

—Iam fetet —digué al comissari.

En Montalbano va fer un bot, esverat. Era cert! Veus que no s'equivocava? En Catarella parlava en llatí!

—Què dius?

—Que fa fetor.

Ei, no, eh? Aquesta vegada ho havia sentit perfectament, no hi havia possibilitat d'error!

—No penso tolerar que em prenguis el pèl! —explotà, amb tanta força que el crit l'eixordà a ell i tot.

De lluny, un gos arrencà a bordar com a resposta.

En Catarella va deixar caure la tapa de cop i s'incorporà, vermell com un perdigot.

—Qui, jo? Ai mare, no ho digui ni de broma, això! Jo mai de les vides gosaria...

Però la desesperació li va estroncar la veu i es va tapar la cara amb les mans.

—O me miserum! O me infelicem!

Definitivament encegat, en Montalbano va perdre l'oremus i se li abraonà al damunt. L'aferrà pel coll i el començà a sacsejar com si l'agent fos un arbre carregat de fruita madura per collir.

—Mala tempora currunt! —comentà, filosòfic, en Lococo, alhora que clavava pipada.

En Montalbano es va quedar paralitzat, glaçat de l'ensurt. En Lococo també engegava llatínòrums? Que potser el temps havia reulat i ell no ho sabia? Aleshores com és que duïen roba moderna en comptes de túnica i toga?

Just en aquell moment la tapa de la caixa es va obrir, caigué a terra enmig d'un gran terrabastall i el difunt, que semblava una mòmia, es va alçar a poc a poc.

—Montalbano, és que vostè no té respecte ni pels morts? —li engaltà, sever, el cadàver mentre s'enretirava el llençol de la cara.

Era el senyor en comandant, en Bonetti-Alderighi.

Es va quedar una bona estona estirat, passant i repassant el somni que acabava de tenir i que l'havia colpit tant.

No pas perquè el mort hagués estat en Bonetti-Alderighi o perquè en Catarella i en Lococo s'haguessin despenjat parlant llatí, sinó perquè havia estat un somni traïdor, enredaire, d'aquells en què la seqüència dels fets segueix una lògica i un tempo perfectament coherents. I tots i cada un dels detalls es presenten de manera que reforcen l'aparença de realitat. Així, la frontera entre somni i realitat s'acaba fent tan prima que arriba a ser invisible. Encara sort que cap al final la lògica s'havia esquerdat, perquè si no hauria estat un d'aquells somnis que al cap d'un temps ja no recordes si el fet concret va passar de debò o el vas somiar.

Si no que en el seu no hi havia absolutament res d'autèntic, ni tan sols la visita del ministre. De la qual cosa es deduïa, dissortadament, que no era pas dia de descans sinó de feina com tots els altres.

Es va llevar i obrí la finestra.

Mig cel encara era de color blau clar, però l'altre mig ja s'anava tornant gris per culpa d'un llit de núvols feixucs i espessos que venien de mar.

Acabava de sortir de la dutxa quan va sentir el telèfon. Va sortir a contestar deixant un regalim d'aigua per tota la casa. Era en Fazio.

—Comissari, perdoni que el molesti, és que...

—Digues, digues.

—Acaba de trucar el comandant, una comunicació urgent. Relacionada amb el ministre de l'Interior.

—Que no era a Lampedusa?

—Sissenyor, però es veu que ara vol venir a visitar el campament d'emergència de Vigata. Arriba d'aquí a dues hores, va amb helicòpter.

—Doncs quina santa tocada de pebrots!

—Esperi's. El comandant ha disposat que tota la comissaria es posi a les ordres del sotscomandant Signorino, que arribarà d'aquí a un quart. Només era per avisar-lo.

En Montalbano va respirar.

—T'ho agraeixo.

—Suposo que vostè s'ho voldrà estalviar, oi?

—Com ho saps?

—Què li dic a en Signorino?

—Que estic malalt des d'ahir i que em sap greu no poder venir. I que bo i diligent contemplo com bufa el vent. Quan el ministre haurà tocat el dos em truques aquí a Marinella.

O sigui que la visita del ministre sí que era un fet autèntic.

Podia dir, per tant, que havia tingut un somni premonitori? Si era que sí, volia dir que el senyor en comandant aviat es trobaria dins d'una caixa de morts?

No, era una coincidència i prou, la cosa s'acabaria aquí. Sobretot perquè, ben mirat, era humanament impossible que en Catarella es posés a parlar en llatí.

Va tornar a sonar el telèfon.

—Mani?

—Ai, perdó. M'he equivocat —digué una veu de dona, i va penjar.

Oi que era la Lívia? Per què deia que s'havia equivocat? Li va trucar.

—Què t'agafa, a tu, ara?

—A mi? Què vols dir?

—Home, Lívia, em truques, contesto i em penges l'aparell als morros dient que t'has equivocat!

—Ah, que eres tu?

—És clar, qui havia de ser?

—No, és que com que estava tan segura que no t'hi trobaria... Per cert, què hi fas encara a Marinella? Que no et trobes bé?

—Em trobo perfectament! I no canviïs de tema!

—De quin tema?

—Del fet que no m'has reconegut la veu! Tu trobes normal que després de tots aquests anys...

—Se't fan llargs, oi que sí?

—Llargos? El què?

—Els anys que fa que estem junts.

Resumint, una enganxada que es va allargar un quart d'hora ben bo.

Els dos quarts següents se'ls va passar voltant per casa en calçotets, sense fer res. Fins que arribà l'Adelina, que en veure'l es va espantar:

—Ai mare, què us ha passat? Que no esteu bo?

—Adelina, maca, només em faltes tu! Sí que estic bo, no t'amoïnis que no em passa res. Encara millor, saps què? Avui dinaré aquí. Què em podràs fer?

L'Adelina somrigué.

—Què me'n dieu d'un bon plat de pasta al forn?

—Que segur que hi cantaran els àngels.

—I a darrere tres o quatre rogerets ben cruixents?

—Que siguin cinc i no en parlem més.

De cop i volta s'havia materialitzat el paradís terrenal.

Però al cap d'una hora, tan bon punt va començar a sentir la flaire deliciosa que venia de la cuina, va saber que no ho podria resistir i que valia més que sortís a fer un tomb per la sorra si no volia que el rau-rau se'l mengés a ell.

Quan va tornar a entrar a casa, dues hores més tard, l'Adelina li va fer saber que havia trucat en Fazio per dir que el ministre havia canviat d'idea i se n'havia tornat a Roma sense passar per Vigata.

Va arribar a comissaria a les quatre tocadés, amb un somriure beatífic als llavis i en pau amb ell mateix i amb el món. Efectes miraculosos de la pasta al forn.

En passar per davant d'en Catarella, que immediatament es va plantar en posició de ferms, s'aturà un instant.

—Escolta, xato, em deixes que et preguntis una cosa?

—A les ordres, cominsari.

—Tu coneixes el llatí?

—Naturalment.

En Montalbano va quedar garratibat. Si en Catarella amb prou feines havia acabat la primària...

—Que l'has estudiat?

—Home, estudiar, estudiar, el que es diu pròpiament estudiar no, però puc dir que el conec bé.

En Montalbano cada cop estava més meravellat.

—I com t'ho has fet?

—Per coneixe'l?

—Sí.

—Doncs me'l van presentar.

—Te'l van presentar? A qui?

—Doncs a en Vincenzo Camastra, un que li diuen el Llatí perquè sempre està parlant de Juli Cèsar.

El somriure reaparegué als llavis del comissari. Millor així, tot dins de la normalitat.